



สมาชิกรัฐสภากับค่านิยมทางเศรษฐกิจ

นักสังคมศาสตร์ทั้งหลายต่างลงความเห็นว่าความสำเร็จของประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจค่อนข้างมาก ดังที่ลิปเซทกล่าวไว้ว่า สังคมใดที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจหรือมีระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจค่อนข้างสูงจะยิ่งเชื่อถืออำนาจหรือเป็นรากฐานสำคัญของระบบประชาธิปไตย ความเห็นของลิปเซทดังกล่าวคล้ายคลึงกับของ อริสโตเติลที่ว่า การปกครองที่ดีที่สุดคือการปกครองที่มีชนชั้นกลางมากหรือมีชนชั้นระดับผู้มั่งคั่งพอสมควร นอกจากนี้ ลิปเซทยังได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติมว่า การที่สังคมมั่งคั่งใดๆ สามารถจรรโลงประชาธิปไตยไว้ได้ก็เป็นเพราะคนที่มั่งคั่งของสังคมนั้นสามารถที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ¹ นอกเหนือจากลิปเซทและอริสโตเติลแล้วยังมีนักสังคมศาสตร์อีกหลายท่าน อาทิ ออร์แกนสกี (Organski) โคลล์แมน (Coleman) และคัททริท์ (Cutright) เป็นต้น ต่างมีความคิดเห็นสนับสนุนความเชื่อที่ว่าสังคมใดที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับสูงก็จะยิ่งเชื่อถืออำนาจหรือเป็นรากฐานสำคัญต่อความสำเร็จของประชาธิปไตยในสังคมนั้น² ในบรรดาสังคมต่างๆ ในโลกนี้นักเศรษฐศาสตร์ได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ สังคมแรกเป็นสังคมที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจค่อนข้างสูงจากรายได้ประชากรต่อหัวต่อปีสูงสุด สังคมที่สองเป็นสังคมที่มีภาวะเศรษฐกิจอยู่ในฐานะปานกลาง กล่าวคือราษฎรมีรายได้ต่อหัวอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนักแต่ก็ไม่ต่ำจนเกินไป ส่วนสังคมสุดท้ายเป็นสังคมที่มีภาวะเศรษฐกิจยังคงพัฒนาหรือเรียกอีกชื่อว่า สังคมที่เศรษฐกิจกำลังพัฒนา สังคมประเภทนี้เป็นสังคมที่มีประชากรมีรายได้ต่อหัวต่อปีต่ำและค่อนข้างต่ำมาก สังคมส่วนใหญ่ในโลกตกอยู่ในสังคมประเภทสุดท้าย ทั้งนี้รวมทั้งประเทศไทยด้วย ฉะนั้นการก่อกำเนิดจึงน่าจะเป็น

¹ ชัยอนันต์ สุขทวนิช, ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับกบฏเงืองไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนต, 2520), หน้า 70-1.

² ชินพันธ์ นาคะตะ, "การพัฒนาทางการเมือง: บทวิเคราะห์และสำรวจเอกสารทางวิชาการ" ใน ลิขิต ชีวเวคิน, การพัฒนาการเมืองไทย (กรุงเทพมหานคร: แพรววิทยา, 2519), หน้า 22.

อุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย¹

การที่สังคมไทยไม่สามารถที่พัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าได้ ทั้งๆ ที่มีองค์ประกอบทางเศรษฐกิจหลายประการเอื้ออำนวย นั่นได้มีนักเศรษฐศาสตร์ชื่อ อีไลเซอร์ บี. อายาล (Eliszer B. Ayal) ได้อธิบายไว้ว่า เนื่องจากค่านิยมของคนไทยยังไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ อายาลมีความเห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อระบบค่านิยมของสังคมนั้นทำหน้าที่จำเป็นอยู่ 2 ประการคือ ประการแรกระบบค่านิยมจะต้องกำหนดจุดหมายปลายทาง เพื่อที่จะสามารถทำให้พัฒนาไปตามจุดหมายในขั้นสุดท้าย ประการที่สองระบบค่านิยมต้องส่งเสริมหรือรวมเอาวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้บรรลุจุดหมายปลายทางเอาไว้ด้วย ซึ่งอายาลเห็นว่าถ้าหากสังคมปราศจากค่านิยมที่เหมาะสมในลักษณะดังกล่าวถึงแม้จะมีสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ดีเพียงไรก็ไม่อาจทำให้สังคมนั้นพัฒนาทางด้านการเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าได้²

ค่านิยมของประชาชนในประเทศค่อยพัฒนามักจะมีลักษณะที่ขัดแย้งกันมากมาย โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น ประเทศค่อยพัฒนาต้องเลือกเอาระหว่างการมีรายได้สูงขึ้นในปัจจุบันหรือเลือกที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว หรืออาจต้องประสบบัญหาลูกเสือระหว่างการเสียสละในรูปของอัตราการบริโภคน้ำตาลในปัจจุบันเพื่อรอคอยผลของการพัฒนาเศรษฐกิจที่จะเจริญยิ่งขึ้นในอนาคต ประชาชนในประเทศค่อยพัฒนาอาจต้องการความเสมอภาคทางเศรษฐกิจมากกว่าต้องการความเจริญทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศค่อยพัฒนาอาจต้องเลือกระหว่างการมีรายได้ทางวัตถุและการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว กับการรักษาค่านิยมทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมทางศาสนา และวิธีดำเนินชีวิตตามประเพณีในปัจจุบัน³ บัญหาลูกเสือความขัดแย้งเกี่ยวกับทางเลือกในการพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ ดังกล่าวสังคมไทย

¹ สนิท สมิตรการ, วิถีการศึกษาลังคมมนุษย์กับตัวแบบสำหรับศึกษาสังคมไทย (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 64-5.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 65-6.

³ หลา มยีน, เศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา, แปลโดย... (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517), บทสรุป.

(คล้ายประเทศค่อยพัฒนาทั้งหลาย) น่าจะประสบกับทางเลือกดังกล่าวไม่มากนัก โดย เฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน (พ.ศ. 2522) สภาวะทางเศรษฐกิจของไทยทุกหนซึ่งได้รับ ผลกระทบมาจากหลาย ๆ ด้าน สำหรับผู้มีส่วนหรือมีบทบาทเข้าไปแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ สำคัญกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ สมาชิกรัฐสภา ซึ่งสมาชิกดังกล่าว (พ.ศ. 2522) ประกอบด้วย บุคคลหลายกลุ่ม บางกลุ่มก็มีความใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจ พ่อค้า นายธนาคาร และ นักธุรกิจขนาดใหญ่ สมาชิกรัฐสภาดังกล่าวจึงน่าจะมีความคิดเห็นหรือมีค่านิยมในคุณค่า ของการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกัน

ค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจในการศึกษาคั้งนี้ได้พิจารณาศึกษาโดย เน้นความต้องการและความเจริญทางวัตถุ การมีมาตรฐานการครองชีพสูง เห็นการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวมากกว่าการอุปโภคบริโภคในปัจจุบัน ค่านิยมดังกล่าวคาดว่า กลุ่มวุฒิสมาชิก (ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นทหารและข้าราชการ) น่าจะมีค่านิยมในด้านนี้แตกต่างกับกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ตาราง 8 ความแตกต่างระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสมาชิกต่อค่านิยมในด้าน คุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ

สมาชิกรัฐสภา	จำนวน (N)	ค่านิยมในด้านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ			df	นัยสำคัญ (Sig.)
		\bar{X}	S.D.	T-Value		
สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร	110	2.3682	0.877	-1.83	190	> .05
วุฒิสมาชิก	82	2.5884	0.751			
รวม	192	2.4783	0.831			

$$T_{.05} (df=190) = 1.960$$

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างวุฒิสมาชิก กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ (ที่ระดับนัยสำคัญ .05) กล่าวคือสมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็น ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาว และไม่เต็มใจที่จะเสียสละในรูปของการลดบริโภคนิยมให้ต่ำลงในปัจจุบันเพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจในอนาคต อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า กลุ่มวุฒิสมาชิกกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีค่านิยมที่เกี่ยวกับคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน (อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ) แต่ถ้าวัดพิจารณาถึงแนวโน้มแล้วจะเห็นว่ากลุ่มวุฒิสมาชิกมีค่านิยมในค่านิยมนี้สูงกว่าเล็กน้อย

ผลการวิจัยดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราโมทย์ นาคกรทรรพ ซึ่งทำการวิจัยค่านิยมระหว่างผู้นำไทย 4 กลุ่ม (คือกลุ่มผู้นำราชการจังหวัด ผู้ตรวจราชการเทศมนตรี และสมาชิกส่วนท้องถิ่น) ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่าทุกฝ่ายต้องการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ปราศจากการกระตือรือร้นเป็นพิเศษ¹ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าทำการศึกษากับผู้นำไทยคนละกลุ่มและโดยเฉพะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของคณะนักรัฐศาสตร์อเมริกา ที่พบว่า ผู้นำอเมริกันไม่ค่อยสนใจ ในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจมากนัก²

ดังนั้นการที่สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ไม่เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ อาจสนับสนุนความเห็นของ อายาล³ ที่ว่า ระบบค่านิยมของคนไทยยังไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ กล่าวคือ เขาเห็นว่าลักษณะจิตใจของคนไทยซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมเด่น ๆ หลายอย่างนั้น เป็นผลสืบเนื่องจาก คำสั่งสอนทางพุทธศาสนานิกายเถรวาทเป็นสำคัญ

1 ปราโมทย์ นาคกรทรรพ, "ค่านิยมของผู้นำกับการพัฒนา," ใน วรรณไวทยาการ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สมาคม สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2514), หน้า 82-83.

2 เรื่องเดียวกัน, หน้า 80-81.

3 สนิท สัมภกรการ, วิธีการศึกษาสังคมมนุษย์กับตัวแบบสำหรับศึกษาสังคมไทย, หน้า 68.

ระบบค่านิยมไทยเน้นความสำคัญของคุณค่าของแต่ละคน ซึ่งเป็นการนำไปสู่ลัทธิปัจเจกนิยม (individualism) คนไทยไม่มีใครผูกพันตนเองกับจุดหมายปลายทางของสังคมแม้ว่าสถานภาพของบุคคลจะถูกกำหนดโดยผลการทำงานหรือความสำเร็จมากกว่าโดยฐานะตามกำเนิดก็ตาม แต่ความสำเร็จอันนำไปสู่ความเจริญของงานทางด้านวิชาการหรือที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยแท้จริง ค่ายเหตุนี้ อยะลา จึงสรุปในที่สุดว่าการที่คนไทยให้ความสำคัญอย่างใหญ่หลวงต่อบุคคลแต่ละคน ดังปรากฏอยู่ในระบบค่านิยมของไทยนั้นเป็นผลร้ายหรือเป็นตัวบ่อนทำลายความเจริญก้าวหน้าหรือพัฒนาการทางเศรษฐกิจของไทย ทำให้ประเทศไทยคงเป็นประเทศค่อยพัฒนาอยู่จนทุกวันนี้

ภูมิหลังของสมาชิกรัฐสภากับค่านิยมทางเศรษฐกิจ

พาย (Pye) ได้กล่าวถึงการหลอหลอมความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลว่าเป็นผลเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมหลายระดับ กล่าวคือ ค่านิยมและทัศนคติของบุคคลในสังคมจะเป็นไปในทางใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคม การเรียนรู้ทางสังคมในระดับต่างๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนฝูง การทำงานประกอบอาชีพ ตลอดจนประสบการณ์ทางการเมืองด้วย

ภูมิหลังทางสังคมก็เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคล ดังนั้นจึงน่าจะคาดได้ว่าภูมิหลังของสมาชิกรัฐสภาในลักษณะต่างๆน่าจะมีอิทธิพลต่อค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน

ตาราง 8 วิเคราะห์ความแปรปรวนของค่านิยมในค่านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกรัฐสภา จำแนกตามอายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพก่อนที่จะเป็นสมาชิกรัฐสภา

ตัวแปรภูมิหลังทางสังคม (Source of Variation)	ค่านิยมในค่านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ		ค่า F	นัยสำคัญ (Sig.)	
	Sum of Square	df			Mean Square
<u>Main Effects</u>	26.842	10	2.684	6.583	0.000
อายุ	4.292	2	2.146	5.263	0.006
การศึกษาสูงสุด	14.017	2	7.009	17.188	0.000
อาชีพก่อนที่จะเป็นสมาชิกรัฐสภา	15.076	3	5.025	12.324	0.000

อายุกับค่านิยมทางเศรษฐกิจ

อายุถือว่าเป็นองค์ประกอบที่น่าจะมีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคล เพราะอายุเป็นลักษณะขั้นพื้นฐานที่จะช่วยในการวิเคราะห์หรือพยากรณ์ได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า การศึกษา การสมรส การเกิด การตาย นอกจากนี้อายุของบุคคลก็เป็นเครื่องชี้ว่า บุคคลนั้นได้ผ่านสภาพแวดล้อมทางสังคมและเรียนรู้ทางสังคมมานานเท่าใด ประสบการณ์ของบุคคลที่ผ่านมา ในระยะเวลาที่แตกต่างกัน ย่อมมีผลให้เขาได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมและเรียนรู้ทางสังคมในแนวทางที่แตกต่างกัน เมื่อกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลต่างกันย่อมจะส่งผลทำให้ค่านิยมของบุคคลมีทิศทางที่แตกต่างกันด้วย

ฉะนั้นสมาชิกรัฐสภาที่มีอายุแตกต่างกันจึงน่าจะมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกันด้วย

ตาราง ๑ วิเคราะห์ความแปรผันพหุของค่านิยมของสมาชิกรัฐสภาในค่านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ จำแนกตามตัวแปรในค่าน อายุ การศึกษาสูงสุด และ

Grand Mean = 2.48 Variable + Category	จำนวน (N)	Unjustified Dev'n	Simple Beta (eta)	Adjusted for Independent Dev'n	Beta
อายุ	ไม่เกิน 40 ปี	42	0.14	0.31	0.20
	มากกว่า 40-50 ปี	63	-0.06	-0.09	
	มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	32	-0.02	-0.09	
			0.09		
การศึกษาสูงสุด	ไม่เกินม.ศ.5	31	0.10	0.44	0.42
	สูงกว่าม.ศ.5-ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	0.09	0.22	
	ปริญญาตรี	101	-0.14	-0.41	
			0.14		

ตาราง 9 ต่อ วิเคราะห์ความแปรผันพหุ.....

กลุ่มตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ยที่เบี่ยงเบน (ไม่ควบคุม)	eta	ค่าเฉลี่ยที่เบี่ยงเบน (ควบคุม)	beta
<u>อาชีพก่อนที่จะเป็นสมาชิกรัฐสภา</u>					
ทหาร	68	0.14		0.28	
ตำรวจ	8	0.08		0.46	
ข้าราชการพลเรือน	46	0.19		0.24	
พ่อค้าและอื่น ๆ	70	-0.27	0.25	-0.47	0.44
Multiple R ²					0.208
Multiple R					0.456

หมายเหตุ ตารางนี้แสดง Beta ควบคุมตัวแปรในทางและเพศของสมาชิก
รัฐสภา และศาสนาที่สมาชิกนับถือด้วย

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าสมาชิกรัฐสภาที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่านิยมทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน (ดูตาราง 6 ประกอบ) กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาที่มีอายุค่อนข้างน้อยมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกรัฐสภาที่มีอายุมาก (ถึงแม้จะมีการควบคุมตัวแปรในด้านประเภทของสมาชิกรัฐสภา ศาสนา ระดับการศึกษา และอาชีพก่อนที่จะเป็นสมาชิกรัฐสภา กลุ่มสมาชิกรัฐสภาที่มีอายุค่อนข้างน้อยมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกรัฐสภาที่มีอายุมาก) (ดูตาราง 9 ประกอบ)

การที่สมาชิกรัฐสภาที่มีอายุค่อนข้างน้อยเห็นความสำคัญในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกรัฐสภาที่มีอายุมากนั้นอาจจะเป็นเพราะว่า สมาชิกที่มีอายุน้อยนั้นเป็นช่วงวัยที่มีความทะเยอทะยานและมีความต้องการความสำเร็จสูง ซึ่งแมคเคลแลนค์เห็นว่าบุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จสูงนั้นจะเป็นตัวนำให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจและพบว่าในประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก ๆ คนในประเทศเหล่านี้จะต้องมีระดับ "ความต้องการความสำเร็จ" สูง

การศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมทางเศรษฐกิจ

จอห์น ดีวอี้ (John Dewey) นักการศึกษาชาวอเมริกันได้พูดถึงการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการในการสร้างบุคคลโดยอาศัยประสบการณ์ อันช่วยให้เกิดคุณค่าทางสังคม ด้วยวิธีการสร้างสมรรถภาพของแต่ละบุคคลให้เพิ่มมากขึ้น ในความหมายนี้ การศึกษาจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ (process) มิใช่เกิดขึ้นทีละอย่าง ๆ แยกกันเป็นส่วน ๆ เพราะลักษณะความคิดของคนเราต้องอาศัยสิ่งที่รู้แล้วมาวินิจฉัยสิ่งที่ประสบอยู่เฉพาะหน้า การเกิดต่อเนื่องกันหรือกระบวนการนี้จะเกิดขึ้นโดยอาศัยสิ่งที่เคยเห็น เคยทำหรือมีประสบการณ์มาช่วยสร้างบุคคลให้รู้จักคุณค่า หรือคุณธรรมในชุมชนของคนได้¹

ค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกรัฐสภานั้นจะได้รับอิทธิพลจากระดับการศึกษาของสมาชิกเหล่านั้น ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงคาดว่า สมาชิกรัฐสภาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน น่าจะมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจต่างกันด้วย

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกรัฐสภาที่มีการศึกษาแตกต่างกันจะมีค่านิยมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันด้วย (ตาราง 8) กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาที่มีการศึกษาค่อนข้างสูง ไม่เล็งเห็นความจำเป็นในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวมากนัก (ถึงแม้จะมีการควบคุมตัวแปรในด้านประเภทของสมาชิกรัฐสภา อายุ ศาสนา และอาชีพก่อนที่จะเป็นสมาชิกรัฐสภา กลุ่มสมาชิกที่มีการศึกษาค่อนข้างสูง ก็ยังคงไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาว) (ดูตาราง 9 ประกอบ)

การที่สมาชิกรัฐสภาที่มีการศึกษาสูง ไม่เล็งเห็นความจำเป็นในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจมากนัก อาจจะเป็นเพราะว่า บุคคลที่มีการศึกษาสูงนั้น อาจจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาบางอย่างลึกซึ้งกว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำ สมาชิกรัฐสภากลุ่มที่มีการศึกษาสูงอาจจะเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบแก้ไข ในปัจจุบันมากกว่าที่จะเห็นความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

¹ พิชญ์ สมปอง, สังคมชาวบ้านนา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522), หน้า 153.

เศรษฐกิจแตกต่างกับสิ่งที่ได้ละเนเอาไว้ (ตาราง 8) กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาที่มีอาชีพเคยเป็นข้าราชการมาก่อน มีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาการเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกที่มีอาชีพอื่น ๆ (แม้จะมีการควบคุมตัวแปรในด้านประเภทของสมาชิกรัฐสภาอายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สมาชิกรัฐสภาที่มีอาชีพอย่างอื่น) (ดูตาราง 9 ประกอบ)

โดยสรุป อิทธิพลของอาชีพเดิม มีผลกระทบค่อนข้างมากต่อค่านิยมทางเศรษฐกิจของสมาชิกรัฐสภา

การที่สมาชิกรัฐสภา กลุ่มที่เคยเป็นข้าราชการ กับกลุ่มอาชีพอื่นนั้น มีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกันนั้น อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มอาชีพต่าง ๆ นั้น มีความเกี่ยวพันในผลประโยชน์ในลักษณะที่แตกต่างกัน สมาชิกบางกลุ่มอาจจะเป็นกลุ่มของผู้มีอำนาจ พ่อค้า นายธนาคาร นักธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ก็น่าจะมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้ กลุ่มสมาชิกรัฐสภาที่เป็นทหารและข้าราชการมักจะเป็นกลุ่มของผู้ที่ถือคุณประโยชน์ของผู้มีอำนาจ เมื่อเป็นเช่นนี้ สมาชิกรัฐสภากลุ่มนี้จึงอาจมีค่านิยมของคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างจากกลุ่มสมาชิกที่มีอาชีพอื่น

ภูมิลำเนา ใกล้เคียงกับค่านิยมทางเศรษฐกิจ

ภูมิลำเนาเดิมที่บุคคลอาศัยอยู่ในแ่งหนึ่ง น่าจะมีความสัมพันธ์กัน ค่านิยมทางเศรษฐกิจบางอย่าง เพราะบุคคลที่ถือกำเนิดในจังหวัดหรือภูมิภาคที่เจริญแตกต่างกัน มักจะมีความแตกต่างของการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ การเผชิญกับธรรมชาติ และการทำมาหาเลี้ยงชีพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะมีผลกระทบต่อค่านิยมทางเศรษฐกิจของบุคคล ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงคาดว่า สมาชิกรัฐสภาที่มีภูมิลำเนาเดิมแตกต่างกัน จึงน่าจะมีค่านิยมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันด้วย

ตาราง 10 วิเคราะห์ความแปรปรวนของค่านิยมในค่านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ
จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม กลุ่มการเมือง และการเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตัวแปร (Source of Variation)	ค่านิยมในค่านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ			ค่า F	ระดับนัยสำคัญ (sig.)
	ผลรวมกำลังสอง (sum of square)	df	ค่าแปรปรวน (mean square)		
Main Effects	51.153	10	3.115	9.518	0.000
ภูมิลำเนาเดิม	9.230	3	3.077	9.400	0.000
กลุ่มการเมือง	2.269	2	1.135	3.467	0.034
การเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง	18.385	1	8.385	25.619	0.000

ตาราง 11 วิเคราะห์ความแปรผันพหุของค่านิยมในค่านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกวุฒิสภา จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม พรรคการเมืองที่สังกัดและการเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง

Variable + Category	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ยที่เบี่ยงเบน (ไม่ควบคุม) (unadjusted dev'n)	simple beta (eta)	ค่าเฉลี่ยที่เบี่ยงเบน (ควบคุม) (adjusted for independent dev'n)	standardized partial regression coefficient (beta)
Grand Mean = 2.48					
ภูมิลำเนาเดิม					
ภาคเหนือ	17	-0.59		-0.54	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	50	0.02		-0.02	
ภาคกลาง	89	0.16		0.22	
ภาคใต้	36	-0.16	0.26	-0.28	0.30
พรรคการเมืองที่สังกัด					
พรรคกิจสังคมและประชาธิปไตย	47	-0.14		-0.11	
ชาติไทย ประชากรไทยและอื่น ๆ	63	-0.11		-0.13	
วุฒิสมาชิก	82	0.1	0.18	0.17	0.17
การเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง					
เคย	128	-0.08		-0.16	
ไม่เคย	64	0.16	0.14	0.31	0.27

Multiple R² 0.238

Multiple R 0.487

หมายเหตุ ของ beta ควบคุมตัวแปรในค่านสถานภาพการสมรสและระยะเวลาที่สังกัดพรรคการเมืองด้วย

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกรัฐสภาที่มีภูมิลำเนาเดิมต่างกัน จะมีค่านิยมทางเศรษฐกิจต่างกันด้วย (ตาราง 10) กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคกลาง มีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคอื่น ๆ สมาชิกรัฐสภาที่มีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจของทุก ๆ ลงมา ได้แก่ สมาชิกที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือตามลำดับ (แม้จะมีการควบคุมตัวแปร ในด้าน สถานภาพการสมรส พรรคการเมืองที่สังกัด ระยะเวลาที่สังกัดพรรคการเมือง และการเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกรัฐสภาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคกลางก็มีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกรัฐสภาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคอื่น ๆ) (ตาราง 11)

การที่สมาชิกรัฐสภาที่มีภูมิลำเนาเดิมต่าง ๆ มีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกันนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า ภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ภาคกลาง อาจมีภาวะเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้ากว่าภาคอื่น ๆ คือ มีภาวะเศรษฐกิจที่ทันสมัย จึงอาจทำให้บุคคลในสังคมนั้นละทิ้งค่านิยมแบบดั้งเดิม รัชค่านิยมทางตะวันตกมากขึ้น เช่นในเรื่องความต้องการที่ไม่สิ้นสุด (ละทิ้งแนวความคิดดั้งเดิมในเรื่องความต้องการอันจำกัด) ดังนั้น บุคคลที่อยู่ในสังคมเช่นนี้จึงอาจเห็นคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าบุคคลที่อยู่ในสังคมอื่น

แต่อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่กลุ่มสมาชิกที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคที่ค่อนความเจริญ เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล็งเห็นความสำคัญในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกบางภาค (ภาคเหนือและภาคใต้) อาจจะเป็นเพราะว่าสมาชิกที่อยู่ในภาคดังกล่าวอาจประสบกับปัญหาเชิงจิตวิสัย เช่น ความไม่พอใจในฐานะของประชาชนในภาคของตนที่ไม่ประสบความสำเร็จในทางเศรษฐกิจ เช่น ความต้องการสร้างระดับการครองชีพสวัสดิการ หรือความเป็นอยู่ให้เหมือนกับภาคอื่น ๆ ซึ่งจากลักษณะเช่นนี้บางทีอาจจะมีผลกระทบทำให้เขาเห็นความสำคัญในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจก็เป็นได้

สำหรับสมาชิกที่อยู่ภาคเหนือและภาคใต้ มีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ—
 กิจงานั้นสาเหตุหลักอาจเนื่องมาจากประสบการณ์ที่แตกต่างจากภาคอื่น ๆ นอกจากนี้สมาชิก
 บางคนอาจสร้างความคาดหวังที่สูงส่งโดยปราศจากความอดทนที่จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจที่เน้น
 การพัฒนาระยะยาว ซึ่งผลลัพธ์มักจะเกิดขึ้นล่าช้ามาก ความวุ่นใจ และความผิดหวังจึง เป็นการ
 ขัดแย้งกับความเชื่อทั่ว ๆ ไปที่มุ่งพัฒนาค่านเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มระดับรายได้ในอนาคต จาก
 สิ่งต่างๆ เหล่านี้บางทีอาจจะมีผลกระทบทำให้เขาเหล่านั้นเห็นความจำเป็นในการที่จะรีบเร่ง
 แก้ปัญหาเศรษฐกิจในภาวะปัจจุบันมากกว่าในระยะยาว

ค่านิยมทางเศรษฐกิจ กลุ่มการ เมืองกับค่านิยมทางเศรษฐกิจ

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าพรรคการเมืองมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม
 และเป็นองค์การที่รวบรวมบุคคลซึ่งมีความคิดเห็นทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในแนว
 ทางคล้ายคลึงกันมาอยู่รวมกันเพื่อกำหนดนโยบายและเพื่อจัดตั้งรัฐบาล ดังนั้น จึงน่าจะ
 คาดหมายได้ว่าสมาชิกรัฐสภา ที่สังกัดกลุ่มการเมืองแตกต่างกันจึงน่าจะมีค่านิยมทางเศรษฐกิจ
 ในแนวทางที่แตกต่างกันด้วย

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกรัฐสภาที่สังกัดกลุ่มการเมืองแตกต่างกันจะมีค่านิยมทาง
 เศรษฐกิจที่ต่างกัน (พิจารณาตารางที่ 10 และ 11 ประกอบ) กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาที่
 เป็นกลุ่มวุฒิสมาชิก (ในที่นี้จัดกลุ่มวุฒิสมาชิกเป็นกลุ่มการเมืองอีกกลุ่มหนึ่ง) มีค่านิยมในคุณค่า
 ของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่ากลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่
 สังกัดพรรคการเมืองต่างๆ นั้นมีค่านิยมทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน คือ ไม่ค่อยให้ความสำคัญ
 กับการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาว (เมื่อมีการควบคุมตัวแปรในด้านสถานภาพการสมรสผู้มีสำเนา
 เคมีระยะเวลาที่สังกัดพรรคการเมือง และการเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้วกลุ่มวุฒิ
 สมาชิกก็ยังคงมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับ
 กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ก่อนมีการควบคุมตัวแปรดังกล่าว ปรากฏว่า กลุ่ม
 กิจสังคมและประชาธิปไตยกลับมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจ สูงกว่า)

การที่สมาชิกรัฐสภาที่สังกัดพรรคการเมืองต่างๆ มีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนา
 เศรษฐกิจแตกต่างจากกลุ่มวุฒิสมาชิกนั้น อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกรัฐสภาที่สังกัดพรรคการเมือง
 นั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนดังนั้นจึงน่าจะเป็นผู้ที่คลุกคลีและ
 เข้าใจปัญหาของประชาชนมากกว่ากลุ่มวุฒิสมาชิกและสิ่งดังกล่าวนี้อาจทำให้เขาเล็งเห็น

ความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประชาชนในภาวะปัจจุบันมากกว่าให้ความสำคัญด้านคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว (เป็นที่น่าสังเกตว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ เหล่านั้น มีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจไม่แตกต่างกันมากนัก อาจจะ เป็นเพราะว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ ของไทยเป็นที่รวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความคิดเห็นทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างกันมากนัก)

การเคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองกับค่านิยมทางเศรษฐกิจ

สิ่งที่กำหนดทิศทางของค่านิยมและทัศนคติของบุคคลจะเป็นเช่นใด มีแนวโน้มไปทางไหน โดยปกติย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่บุคคลนั้นเรียนรู้มา ซึ่งโดยทั่วไปแล้วช่วยเหตุให้การผ่าน การเคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองก็เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของบุคคลซึ่งอาจมีผลต่อการเรียนรู้ สมาชิกรัฐสภาที่เคยกับไม่เคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองจึงน่าจะมีค่านิยมทางเศรษฐกิจในแนวทางที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกรัฐสภาที่เคยกับไม่เคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองมาก่อนมีค่านิยมทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาที่ไม่เคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองมาก่อนมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่ากลุ่มสมาชิกรัฐสภาที่เคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองมาก่อน (แม้จะมีการควบคุมตัวแปรในด้านสถานภาพการสมรส ภูมิลำเนาเดิม กลุ่มการเมืองและระยะเวลาที่สังกัดพรรคการเมือง สมาชิกที่ไม่เคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองก็ยังคงมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกรัฐสภาที่เคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองมาก่อน) (ดูตาราง 1๖, ๑๗-๑๘ ประกอบ)

การที่สมาชิกรัฐสภากลุ่มที่ไม่เคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองมาก่อนเห็นความสำคัญในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกว่าสมาชิกที่เคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองนั้น อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มที่ไม่เคยคำร่งคำแหน่งทงการเมืองมาก่อนนั้น น่าจะเป็นกลุ่มที่ซึ่งประสบความสำเร็จทางทงการเมือง (คือ ฟังไค้เป็นสมาชิกรัฐสภาครั้งแรก) ดังนั้น กลุ่มสมาชิกเหล่านี้ น่าจะเป็นบุคคลที่มีความทะเยอทะยานและต้องการควมมีสถะอิลสูง ซึ่งแมคเคลแลนดี้เห็นว่า บุคคลที่มีความต้องการควมสำเร็จสูงจะมีอิทธิพลต่อควมเจริญ

ทางเศรษฐกิจในสังคมที่เขาอยู่¹ ซึ่งจากลักษณะเช่นนี้อาจจะทำให้เขาเหล่านั้นมีค่านิยมในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงก็เป็นได้

ค่านิยมทางเศรษฐกิจ: สิ่งที่เราคาดหวัง

ปัญหาเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากกับพฤติกรรมการเมือง นักวิชาการจำนวนมากยอมรับความสำคัญของความเจริญทางเศรษฐกิจว่ามีอิทธิพลต่อระบบการเมืองของแต่ละสังคมเป็นอย่างดี ซึ่งการศึกษาของ เซมัวร์ ลิปเซท (Seymour M. Lipset) จะเป็นตัวอย่างอันสำคัญอันหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวพันระหว่างความเจริญทางเศรษฐกิจกับระบบการเมือง ลิปเซทชี้ให้เห็นว่าประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะมีการปกครองระบบประชาธิปไตยมากกว่าประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจต่ำกว่า นอกจากนี้ โคลแมน (Coleman) และคัทไรท์ (Cutright) ก็ยอมรับว่าการพัฒนาทางการเมืองขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ปัญหาหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยคือการเลือกระหว่างปัจจุบันและอนาคต กล่าวคือ มีปัญหาการเลือกระหว่างการมีระดับบริโภคสูงในปัจจุบันหรือในอนาคตซึ่งออกมาในรูปของการเลือกระหว่างการแก้ปัญหาเศรษฐกิจเฉพาะหน้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาว สำหรับประเทศไทยในภาวะปัจจุบัน (2522) สมาชิกรัฐสภามีส่วนอย่างมากในการกำหนดทางเลือกในการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าว สมาชิกรัฐสภา (2522) จากการศึกษาครั้งนี้มีแนวโน้มที่จะเห็นความจำเป็นที่จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจในภาวะปัจจุบันมากกว่าเห็นความสำคัญในคุณค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว ทั้งนี้ จึงคาดว่าสมาชิกรัฐสภาชุดนี้คงจะมีบทบาทในการที่จะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในภาวะปัจจุบันยิ่งกว่าในอนาคต เห็นได้ชัดจากอดีตและกระทุ้งส่วนใหญ่ในช่วงสมัยประชุมรัฐสภาสมัยแรก คือประชุมสามัญและวิสามัญ อดีตและกระทุ้งของสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจเฉพาะหน้าในปัจจุบันส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจ (ฉบับ 4 และ 5) แทบไม่มีใครเอ่ยถึงเลย

1

David McClelland, Ibid.

ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมิใช่สิ่งที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ จะต้องมี ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ซึ่งเป็นเงื่อนไขและตัวกำหนดรูปแบบของมาตรการต่าง ๆ ที่จะใช้ในการแก้ปัญหาในสังคม ฉะนั้น การแก้ปัญหาเศรษฐกิจในช่วงสั้น และระยะยาว จึงมีข้อเสียต่างกัน เช่น ความปรารถนาที่จะต้องขจัดความยากจนอย่างเร่งรีบ อาจจะประสบปัญหาของการทะยานขึ้นก่อนกำหนดหรือการพัฒนาข้ามขั้น กล่าวคือ การเร่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจอย่างเร่งรีบอาจจะมีผลเพียงการขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วงสั้น และในที่สุดอัตราความเจริญก็อาจจะหยุดชะงักลงไป ดังนั้น การรีบเร่งแก้ไขภาวะเศรษฐกิจจึงอาจมีผลเสียในแง่ที่ว่า ผลของการพยายามทะยานขึ้นก่อนเวลาอันสมควรซึ่งจะไม่ใช่แต่เพียงสูญเสียทรัพยากรที่หายากอยู่แล้วโดยการใช้อย่างผิด ๆ หรืออย่างไม่มีสมรรถภาพเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดความผิดพลาดและความกระวนกระวายซึ่งอาจมีผลทางจิตวิทยาและทางการเมืองที่คาดไม่ถึงอย่างมากมายอีกด้วย สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาวก็มักจะประสบกับปัญหาความคาดหวังของคนในสังคม กล่าวคือแผนพัฒนาเศรษฐกิจเป็นแผนระยะยาว ซึ่งผลลัพธ์มักจะเกิดขึ้นล่าช้ากว่าความล่าช้าของผลลัพธ์ดังกล่าว อาจก่อให้เกิดความปั่นป่วน ความไม่สบายใจ และความผิดพลาดขึ้น จึงเป็นการตรงกันข้ามกับความเชื่อทั่วไป ที่พยายามใช้นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มระดับรายได้ในอนาคต อาจสะสมความไม่พอใจที่มีอยู่แล้วให้มากขึ้นแทนที่จะทำให้ลดลงได้¹ ดังนั้น ความยากลำบากในการพัฒนาเศรษฐกิจจึงมีอยู่อย่างมากมาย แม้กระทั่งไม่ใช่ว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะเอาชนะได้

ในภาวะเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน (2522) สิ่งหนึ่งที่อาจช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในสังคมไทยได้ก็คือการสร้างค่านิยมทางเศรษฐกิจ ซึ่งสมาชิกรัฐสภาน่าจะเป็นตัวนำในการสร้างค่านิยมให้แก่คนไทยให้เหมาะสมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่นว่า ให้คุณค่าของการประหยัดมากกว่าความสุรุ่ยสุร่าย กำหนดคุณค่าทางสังคมที่ส่งเสริมการสะสมทุนและต่อต้านการบริโภคอย่างสุรุ่ยสุร่าย ซึ่คือการเลียนแบบในการบริโภค เช่น คนจนพยายามเลียนแบบการบริโภคอย่างคนรวย เป็นต้น ดังนั้น หากสามารถสร้างค่านิยมทางเศรษฐกิจของ

¹ หลา มยีน, เศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา, บทนำ.

คนไทยให้เหมาะสมแล้ว คงจะเชื่อถืออำนวยความสะดวกการพัฒนาเศรษฐกิจในสังคมไทยให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

เมื่อใดที่สังคมไทยมีการพัฒนาเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าขึ้น คาดว่าจะเชื่อถืออำนวยความสะดวกการพัฒนาการเมืองสู่ประชาธิปไตยเร็วขึ้น เพราะว่าสังคมที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจระดับสูงย่อมมีความเจริญในคนต่าง ๆ ทำให้คนมีโอกาสดูที่จะศึกษาเรียนรู้เกิดความสนใจติดตามเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลง จากสื่อมวลชนต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ประชาชนมีโอกาสที่จะเข้าร่วมกลุ่มหรือสมาคมที่คนสนใจ การรวมกลุ่มของประชาชนดังกล่าวเป็นการสร้างพลังทางการเมืองให้มีความเข้มแข็งขึ้น กลุ่มดังกล่าวอาจจะเกิดขึ้นตามลักษณะของอาชีพ ความสนใจ หรือผลประโยชน์ของผู้เป็นสมาชิกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม หรืออาจจะมีลักษณะเป็นพรรคการเมืองต่อไปในอนาคต พรรคการเมืองหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ เหล่านี้มีบทบาทอย่างมากในการที่จะสร้างประชาธิปไตย เพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านการบริหารงานของรัฐบาลที่มีความสำคัญ สภาพของสังคมดังกล่าวเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยฐานะส่วนบุคคลและโดยส่วนรวม ดังนั้นด้วยเหตุผลที่กล่าวข้างต้น การพัฒนาเศรษฐกิจจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อความสำเร็จของประชาธิปไตยแม้ว่ามันจะมีใช้สภาพการณ์ที่เพียงพอก็ตาม

สรุป

จากผลการศึกษาคำนิยมทางเศรษฐกิจของสมาชิกรัฐสภา (2522) สรุปได้ว่าสมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวมากกว่าการอุปโภคบริโภคในปัจจุบัน ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกต่างมีค่านิยมทางเศรษฐกิจในลักษณะดังกล่าวคล้ายกันซึ่งไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้น จึงเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัยที่ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสมาชิกมีความแตกต่างกันต่อค่านิยมในการพัฒนาเศรษฐกิจ

สำหรับปัจจัยภูมิหลังทางสังคมของสมาชิกรัฐสภาบางอย่างก็มีอิทธิพลต่อค่านิยมทางเศรษฐกิจของสมาชิกเหล่านั้น ภูมิหลังทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมทางเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่อายุ ระดับการศึกษา อาชีพเดิม ภูมิลำเนาเดิม พรรคการเมืองที่สังกัด และ

การเคยกำร่งตำแหน่ง กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดต่างกันดังกล่าว
จะมีค่านิยมแตกต่างกัน ดังนั้น จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงเป็นการสนับสนุนสมมุติฐานการ
วิจัยที่ว่า สมาชิกรัฐสภาที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดต่างกันจะมีค่านิยมทางเศรษฐกิจแตกต่าง
กันด้วย .